

150 ANYS DELS GEGANTS ANASTASI I MARIA

EZEQUIEL BARRIOS PAGÈS

L'origen dels gegants de Badalona es remunta a mitjan segle XIX, moment en el qual la Germandat de Socors Mutus de Sant Anastasi, constituïda l'any 1850 (i que formava part de la Confraria de Sant Anastasi, fundada l'any 1671), va encarregar a un artista barceloní la construcció d'una parella de gegants per tal de solemnitzar les festes patronals dedicades a sant Anastasi. De fet, la primera referència documentada sobre l'existència d'aquests gegants a la ciutat de Badalona, la trobem en una nota datada l'any 1858 en la qual es detallen minuciosament les despeses ocasionades en la construcció de la gegantina parella. Així, doncs, podem suposar que els gegants de la Germandat es van estrenar per la festivitat de Sant Anastasi, l'11 de maig d'aquell 1858.

La Germandat de Sant Anastasi en va pagar 5.089 rals, és a dir, 1.272 pessetes de l'època, fruit de diverses subscripcions i rifes que es van fer entre els membres de l'entitat. Les tasques de confecció dels vestits, tot i que en bona part van resultar gratuïtes per la col·laboració desinteressada de molta gent, van costar 664 rals més que, sumats als anteriors, feien un total de 5.753 rals. El president i el tresorer, Francesc d'Assís Puig Estrada i Joan Guardiola respectivament, foren els comissaris encarregats de la seva construcció.

		Any 1858	2098.
Cobres grocsos	— 620.		1329
5 pams de	— 250		1683
5 pams de	— 722		
5 pams de	— 600		
5 pams de	— 77		
Total			5089
<i>Alzira vestits</i>			
1/2 Damasco lana	i 1/2 yds	411.	
17 # Veluvillo	i 16d	272.	
3 # 2/2 filpa blanca	i 40d	130.	
2 # d negra	i 40d	100.	
Per vellut de seda de legona i centum fil		123.	
Plims del geniu		20.	
Per vellut porcalina		34.	
Per 22 # algeria per la Comiss. grom			
Del Gigante	i 3d	66	
Collaret Gigante		220.	
Final		30	1329
28 # 2/2 Gros cuadro Vestits Gigants		760	
1 Boze glass		752	
1 pedage de glass		50	
Per roya minmagua porcalina		107	
Per cordons betas bozlar puntas		76	
Per puntas cotes vellut betas cotes			
fil gafets Curpiss Collaret puntas		473	
Per 10 pams		160.	
Per 20 pams			
			2991

Relació de les despeses ocasionades en la construcció de la parella de gegants l'any 1858. Arxiu Històric Ciutat de Badalona. Fons Ajuntament de Badalona.

Malauradament, les referències als nostres gegants durant el segle XIX són molt escasses. Bàsicament en tenim notícies gràcies al llibre d'actes de la Germandat de Sant Anastasi, que es conserva a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona, i als programes de la Festa Major que es poden consultar en el mateix arxiu.

El primer any es van cercar els portadors a Badalona, però a causa de la poca destresa i la caiguda del gegant, els anys següents es van anar a trobar a la Ciutat Comtal.

Sabem del cert que, a partir de 1880, la Germandat va començar a llogar els gegants a l'Ajuntament de Badalona perquè poguessin participar en celebracions com la processó del Corpus Christi i la Festa Major, però la iniciativa fou efimera ja que, en pocs anys, les sortides dels gegants van ser cada vegada més escasses, en part, per causa del mal estat de conservació de les figures.

L'any 1882, amb motiu de la visita a la ciutat d'Antoni Ferratges i Mesa, primer marquès de Mont-roig i senador per Barcelona, el consistori va manar la sortida dels gegants i els capgrossos, així com l'actuació de diversos cors amb llurs estendards, per rebre l'honorable comitiva.

A l'abril de 1884, la junta directiva de la germandat va proposar la venda dels gegants, ja que la restauració que requerien les figures i la confecció d'un nou vestuari ocasionarien una gran despesa a l'entitat. L'Ajuntament de la ciutat es va oferir a sufragar l'arranjament dels gegants, a canvi que aquests quedessin a disposició de la corporació i de l'entitat a parts iguals. No obstant això, els membres de la

junta, per unanimitat, van resoldre demanar per a ells la quantitat de 90 duros.

Com que no van obtenir cap resposta per part del consistori a la seva proposició, van decidir posar un anunci de la venda dels gegants en un diari de la comarca per tal d'aconseguir vendre'ls definitivament, però aquesta via tampoc no va resultar satisfactòria.

Més endavant, al juliol de 1894, la Comissió de Festes de l'Ajuntament de Badalona va tornar a mostrar-se interessada en l'adquisició dels gegants, però trobava exagerada la xifra de 500 pessetes que en demanava la germandat, atès el considerable deteriorament en què es trobaven les figures. Tanmateix, la comissió només n'oferia 250 pessetes. Finalment, els membres de la germandat van acordar unànimement malvendre'ls per la xifra que n'oferia el consistori, alhora que obtenien com a única satisfacció la de poder-los tornar a veure lluir en les festes importants de la ciutat.

Així, doncs, després d'una acurada i merescuda restauració, i ja de propietat municipal, els gegants van tornar a sortir en plena Festa Major, el dia 15 d'agost de 1894, juntament amb els capgrossos i l'àliga d'en Santigosa. Segons podem llegir en un inventari de l'època, el gegant anava abillat amb un vestit blau de llana, uns enagos de cotó i una capa de vellut de color carmesí amb guarniments de pelfa al coll i a les vores. Complementaven el conjunt, una gorra de vellut amb una ploma blanca, un toisó de quincalleria i un punyal de fusta amb l'empunyadura platejada. Altrament, la geganta lluia un vestit de seda tintat de carmesí, compost per un cosset

i unes faldilles, i uns enagos de cotó acabats amb puntes, i anava tocada amb un parell d'arracades i un collar de perles.

Extraordinàriament, l'any 1894, els gegants van encapçalar la comitiva que acompanyava les màximes autoritats en la inauguració del monument en honor a Vicenç de Roca i Pi, a la Rambla, i també van estar presents en la inauguració del d'Evarist Arnús, a la plaça de la Vila, el 1895.

Amb molt poques variacions, exceptuant els anys que van haver de fer sortides singulars, els gegants i els capgrossos de Badalona van mantenir al llarg de tota la dècada el mateix format en la seva participació els dies del Corpus —el dijous encapçalaven la processó que organitzava la parròquia de Santa Maria i el diumenge, la de Sant Josep— i durant la Festa Major.

L'any 1902 mereix un apunt especial en el marc de l'activitat social que han mantingut els nostres gegants, ja que van participar en el Concurs de gegants, nans i monstres típics que es va celebrar a Barcelona amb motiu de les festes de la Mercè. Fou un dels actes més populars i majestuosos d'aquelles festes, en el qual es van reunir vint-i-set parelles de gegants, entre d'altres figures i bestiar popular, vingudes d'arreu de Catalunya. La ciutat de Badalona va presentar-se al concurs amb la parella de gegants Anastasi i Maria, acompanyada per un parell de capgrossos, un anunci d'un establiment comercial de la vila i una parella de «cararitas», que desconeixem què era.

Malauradament, aquests no van ser guardonats amb cap premi. La gran guanyadora del concurs va ser la comparsa del

castell de Santa Florentina de Canet de Mar, que es va endur la medalla d'or i 1.000 pessetes pel seu bon gust artístic.

Imatge dels gegants de Badalona l'any 1902, extreta del llibre *Gegants, nans i altres entremesos*, de Joan Amades. Arxiu Joan Amades CPCPTC.

Amb els anys 1904 i 1905 arriben temps de vaques magres i els gegants, més atrotinats que mai, van ressentir-se de l'acusada crisi econòmica que patia el consistori badaloní i van quedar arraconats.

Davant les nombroses queixes rebudes, sembla que el 1906 l'Ajuntament va haver de realitzar una subscripció popular entre els veïns per tal de sufragar part dels actes que s'havien de celebrar durant la Festa Major. D'aquesta manera, després de tot, es van aconseguir recollir els diners suficients per restaurar completament la comparsa dels gegants i els capgrossos i fer-los vestits nous. Molt probablement, van ser adobats pel fuster Joaquim Compte, que des de principis de segle s'ocupava del seu manteniment. Així doncs, arribat el dia de la Mare de Déu d'agost, la parella de gegants restaurats va aparèixer de nou enmig d'una gran expectació. Un dels canvis més notables i comentats va ser la nova indumentària de la geganta, abillada a l'estil de l'època.

Després d'anys de decadència, el 1908 el consistori va voler celebrar la festivitat de Sant Anastasi amb major solemnitat i, per aquest motiu, es va disposar com a fet extraordinari la participació dels gegants en mans del gremi dels corders, a la processó que sortia de l'església de Santa Maria, a la tarda del dia 11 de maig, acompanyant la imatge del sant patró.

Els estralls de la Setmana Tràgica del 1909 van fer traslladar tots els actes de la Festa Major a la festivitat de la Mare de Déu de la Mercè, però, tal com recull la premsa local, «l'Hereu i la Pubilla van quedar arraconats». Cap a finals d'any, es van tornar a restaurar íntegrament, juntament amb els capgrossos, per part d'Eusebi Vidal.

L'any següent suposem que els gegants devien acompanyar la comitiva d'autoritats que va anar a rebre a l'estació del tren l'il·lustre dramaturg Àngel Guimerà, al qual posteriorment van escortar fins a la casa consistorial.

En el ple celebrat el dia 27 de juny de 1913, a petició de la Comissió de Foment, es va acordar procedir novament a la reparació de les figures i a l'adquisició d'uns nous vestits més escaients. De fet, la indumentària sempre va seguir la mateixa

Els gegants i els nans recorrent l'antic carrer del Rabal, encara sense empedrar, a mitjan anys 1910. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs Tolosa.

línia, tot i que la geganta, fins arribada la seva jubilació, anava canviant de vestuari i de pentinat, segons la moda de l'època. En aquella ocasió es van pagar 125 pessetes a la modista Rosa Bernardó per vestir els gegants, que van reparèixer el dia de l'Assumpció de Maria, desfilant pels carrers de la ciutat.

Excepcionalment, el 1917, la gran festa d'agost es va haver d'ajornar fins als dies 7, 8 i 9 de setembre a causa d'una gran vaga general, de molt ressò a Badalona, però sense incidents greus. L'any següent sembla que la geganta va estrenar un vestit nou de color groc.

La comitiva festiva al carrer de Mar, a la primera meitat dels anys 1920. Entre els capgrossos, podem observar en Patufet. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs i Tolosa.

Un cop finalitzada la Festa Major de 1918, l'Ajuntament va abonar 183 pessetes a Jaume Compte per arreglar i portar els gegants i els nans durant aquells dies. De fet, els responsables de les constants reparacions i repintats a què eren sotmeses les figures festives de la ciutat, foren els fusters Joaquim i Jaume Compte, cosins germans, que s'ocuparen d'aquestes tasques durant uns vint-i-cinc anys.

Amb el canvi de dècada, els gegants i els capgrossos auguren uns anys de plenitud i benaurança, ja que recuperen el protagonisme en les processons del Corpus Christi i s'incrementa la família de capgrossos, amb la incorporació del conegut Patufet, l'any 1920. Segons consta en el programa d'actes de la Festa Major, el dia 15 d'agost de 1922, també es van estrenar 14 nans nous, ricament abillats.

A mitjan anys vint, amb la mort del restaurador oficial de la imatgeria popular de Badalona fins al moment, Jaume Compte, van substituir-lo en aquesta tasca Miquel Compte i Francesc Ybern. El responsable de dur els gegants i els capgrossos en aquella època fou Josep Budoy Puigvert, a qui, més endavant, va acompanyar Josep Vila.

Com que l'estat de conservació de les figures devia ser força deplorable, el 1925 es va haver de practicar una restauració a fons d'ambdues figures, la qual va suposar un cost addicional de 1.718,25 pessetes al consistori badaloní. Un tal E. Vidal va ser l'encarregat de modelar les testes dels gegants i de fer el posterior pintat, per la qual cosa va percebre 600 pessetes, i el sastre F. Boix Cortina va cobrar-ne 1.118,25 per les teles emprades en la confecció d'uns nous vestits. Així, doncs, amb motiu de la Festa Major d'aquell 1925 els gegants, nets

L'Anastasi i la Maria al carrer d'Enric Borràs, davant de l'església de Sant Josep, l'any 1928. Destaca el nou pentinat i el vestit de la geganta. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs Tolosa.

i ben vestits, van estrenar una nova fisonomia i indumentària, que van entusiasmar els badalonins. Cal remarcar que, a partir d'aleshores, els gegants van anar abillats com a reis medievals i anaven coronats. Aquesta vestimenta va romandre en actiu fins ben entrada la postguerra.

El 1928 el pintor Francesc Ybern va repintar petits desperfectes en els caps i les mans dels gegants, per la quantitat de 9 pessetes, i Joaquim Llach va haver d'arranjar i pentinar les perruques, per 75 pessetes. L'any 1929 van participar, fins i tot, en la festa de Sant Anastasi i la festivitat de la Mare de Déu del Carme.

Com a fet destacable, cal remarcar que, amb la proclamació de la Segona República el 1931, els gegants van perdre les corones i la seva caracterització monàrquica. En algunes instantànies de l'època podem observar que el gegant duia una mena de barret senzill de roba.

El 1934 les figures es van haver de recompondre una altra vegada per les mans de Miquel Compte, la qual cosa va suposar una despesa extra de 281,75 pessetes.

En el ple celebrat el dia 20 de juliol de 1935 es va acordar cedir els gegants i els nans a l'Ajuntament de Sant Adrià de Besòs amb motiu de la seva Festa Major. Aquell mateix any, el gegant Anastasi va perdre el seu característic bigoti que l'havia definint des d'antic, i així ho recollien les impressions de la Festa Major de la Revista *Amunt* del primer de setembre: «El gegant anava molt ben afaitat. Però, per la manera de portar la boca semblava un senyor d'aquells que es deixen la dentadura postissa a la tauleta de nit».

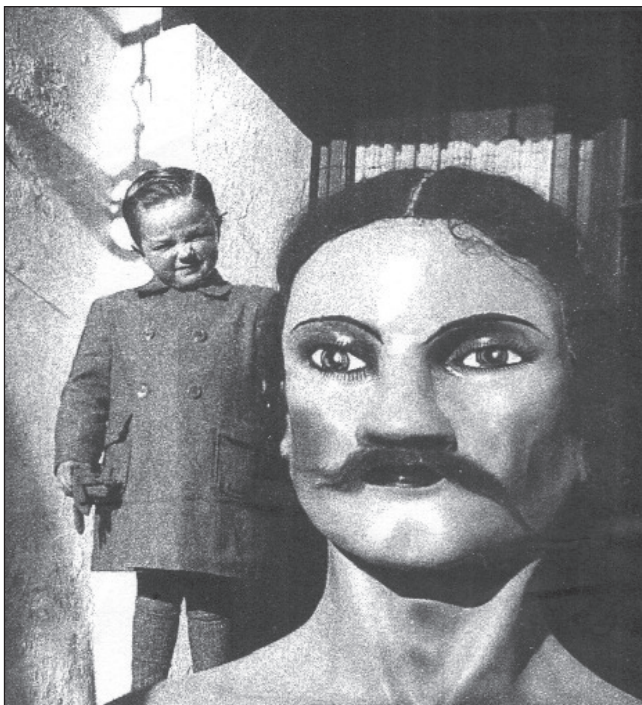
A mesura que passava el temps, la celebració de Sant Anastasi va anar perdent popularitat. Ja abans de la Segona República (1931-1939) es va evidenciar la davallada de la festa. Tanmateix, les processons del Corpus van passar a celebrar-se dins dels temples parroquials.

L'inici del conflicte bèl·lic al juliol del 1936 va obligar a suspendre tots els actes previstos per la Festa Major. Sortosament, els estralls de la guerra no van afectar les figures festives, que van romandre desades en unes dependències municipals.

La primera sortida, després de tres anys d'hostilitats, va tenir lloc a la tarda del 7 de juny de 1939, i va ser la sensació de menuts i grans, ja que no havien sortit des de l'any 1935. A l'endemà, dijous de Corpus, els gegants i els nans van tornar a recórrer els carrers de la ciutat, tot obrint la solemne processó que sortia de l'església de Santa Maria. Curiosament, segons ens descriu Josep M. Cuyàs en el seu diari de guerra: «La geganta ha caigut quatre vegades en el transcurs de la processó».

A la dècada dels quaranta, els gegants i la comparsa de capgrossos van guanyar protagonisme, ja que participaven en nombrosos festeigs i celebracions de la ciutat i, fins i tot, foren reclamats per les poblacions veïnes pel seu propi gaudi. A banda de les seves actuacions habituals del Corpus i la Festa Major, se'ls podia veure en la processó dedicada a la Verge del Carme, el 16 de juliol, i en els actes de l'aniversari de l'anomenat *Glorioso Alzamiento Nacional*, del 18 de juliol. Malauradament, no tot eren flors i violes, ja que amb els anys quaranta també va arribar la jubilació dels gegants, que foren substituïts per una nova parella.

El 27 de maig de 1940 es van pagar 850 pessetes a Salvador Valls, que tenia una fàbrica de caps de nines a Barcelona, per arranjar-los de nou, sobretot les parts més fràgils, com eren les mans i les testes. Tanmateix, el mestre Miquel Compte va haver de recompondre les carcasses de fusta dels gegants, tasca per la qual va ser retribuït amb 40 pessetes.

La testa de l'Anastasi al taller d'Ot Bultó, l'any 1942. Arxiu de la Colla de Geganters de Badalona. Fotografia cedida per Emili Bultó.

En el llibre de registre d'entrada de documents de l'Ajuntament, trobem que el dia 11 d'octubre de 1940, el consistori badaloní va prestar els gegants i els capgrossos a l'Ajuntament de Caldes de Montbui perquè lluïssin durant els dies de la seva Festa Major. L'any següent es van cedir a l'Ajuntament de Montgat. Segons un document de l'època, sembla que en aquesta cessió els gegants van patir alguns desperfectes, que foren sufragats pels llogaters.

El 25 de maig de 1943 es van pagar 650 pessetes al mestre Ot Bultó per la reparació de tota la comparsa. Aquella vegada es van haver de reconstruir els colls dels sis capgrossos i de restaurar els caps i els braços dels dos gegants.

En aquella època, els gegants i la comitiva de nans es desaven al dipòsit de la brigada municipal, avui enderrocada, situat al capdamunt del carrer de la Quintana Alta. Els seus portadors eren normalment vuit homes cepats i correctament uniformats, més l'estol de nans que duïen els capgrossos, i percebien 150 pessetes per la seva actuació durant una jornada. Els acompanyaven també el barretinaire, que obria el pas tot demanant propines entre el públic, i els músics —un flabiolaire i un tabaler—, que els feien dansar amb les seves melodies.

De patacades i de cops sempre en patiren, els gegants, però la caiguda del gegant al matí del Corpus del 1944 fou una de les més sonades. *La Revista de Badalona* del dia 17 de juny ens descriu molt detalladament el malaurat accident. Els gegants havien sortit el diumenge al matí, com era habitual, tot acompanyant el consistori i les autoritats a l'ofici solemne. Mentre els geganters feien tranquil·lament el got, va passar un camió de gran tonatge per la carretera prop d'on romania

plantada l'altiva parella. La ràfega d'aire que va provocar el camió en passar va fer caure el gegant enmig de la calçada, sense tocar-lo. Va quedar completament malmès, amb el cap tot esberlat. Els seus portadors se'l van haver d'endur ràpidament al dipòsit de la brigada municipal per tal que fos reparat amb urgència. Davant d'aquest imprevist, les autoritats finalment van optar perquè la geganta encapçalés tota sola la processó eucarística de la tarda.

Finalment, el 17 de juliol, es va dur el bust del gegant al taller d'Ot Bultó, que va haver de reconstruir el cap amb guix i després va pintar-lo de nou. La restauració va costar 650 pessetes de les arques de l'Ajuntament.

Segons consta en els arxius municipals, el 16 d'agost de l'any 1945, l'Ajuntament de Badalona va decidir encarregar la construcció d'una nova parella de gegants per lluir a les properes festes de la ciutat, ja que l'Anastasi i la Maria estaven molt deteriorats i havien sofert massa restauracions, així com per l'elevat pes de les figures que requeria que els portadors tinguessin unes aptituds físiques excepcionals.

Per aquest motiu, l'any 1946 representa la fi d'una etapa important per als nostres gegants —la seva jubilació—, ja que per la Festa Major foren substituïts definitivament per una nova parella, adquirida al taller barceloní El Ingenio, que juntament amb una dotzena de capgrossos i el seu abillament, van ascendir a la quantitat de 7.805 pessetes.

No obstant això, els gegants encara van sortir per les processons del Corpus i del Carne del 1946, essent aquesta darrera la seva última actuació. Aleshores, els vells gegants van quedar

definitivament arraconats al dipòsit de la brigada municipal, on van degradar-se amb el pas del temps. Quan van fer nosa, van ser traslladats a les golfes del local, emmagatzemats enmig d'andròmines. I allí, l'Anastasi i la Maria van estar-s'hi prop de quaranta anys, oblidats i fent-se malbé.

Casualment, l'any 1982, es van retrobar els busts destrossats i sense cabellera dels vells gegants de Badalona, a les golfes del dipòsit de la brigada municipal, juntament amb alguns capgrossos, també fets malbé. Al cap d'uns dies de la descoberta, van ser traslladats, sense gaires escrúpols, a les golfes de la masia de Can Miravitges, on encara van romandre tres anys més.

El 1985 el consistori va decidir encarregar-ne la restauració a Josep i Jordi Grau, de Terrassa. Els artistes constructors van aprofitar els caps dels gegants per aplicar-los un recobriments de fines capes de cartró per tal d'aconseguir una reproducció al més fidedigne possible. No obstant això, els cossos es van haver de reconstruir de nou ja que les velles carcasses estaven corcades a conseqüència de la mala qualitat del material emprat en la construcció original.

Així doncs, per les Festes de Maig de 1985, es van reestrenar els gegants Anastasi i Maria, portats per membres de les colles geganteres de Terrassa i del Pi, per manca d'una colla pròpia que se'n fes càrrec. El dia 12 de maig de 1985, al migdia, es va celebrar la Primera Trobada de Gegants a la Rambla, per donar la benvinguda als antics i recuperats gegants de Badalona, que havien desaparegut l'any 1946. Hi van assistir els gegants de Terrassa, els del Pi, els de Cerdanyola, Vilanova i la Geltrú, Vilafranca del Penedès,

l'Arboç, Gualba, Reus, Cardona, Sant Andreu de Palomar, el Camp de l'Arpa, del carrer Princesa, Vic, Canet de Mar, Tona, Olesa de Montserrat, Sitges, i els badalonins Ripal i Brunel·la del Mar, estrenats l'any 1982.

Malauradament, a l'any següent, després de celebrar la Segona Trobada de Gegants a la nostra ciutat, van patir un

El cap de la Maria, trobat a les golfes de Can Miravitges, l'any 1985 en un estat molt deplorable. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Fons Ajuntament de Badalona.

incendi fortuït al local del carrer d'Anselm Clavé on es guardaven. Les flames ho van consumir tot, només van salvar-se restes de les mans i el cap de la geganta.

Arran d'aquest incident, molts dels participants en l'organització de la trobada van decidir constituir una colla per tal de perpetuar la continuïtat de la tradició gegantera a la nostra ciutat. Es tracta de la mateixa colla de geganters que perdura avui, anomenada *Colla de Geganters de Badalona*, que està formada per homes i dones de totes les edats i un grup de grallers que els acompanya.

Els gegants es van haver de remodelar en el mateix taller de Jordi Grau, de Terrassa, el qual va utilitzar les caretes i els dibuixos que havia emprat en la darrera restauració, de manera que les noves figures guardessin la màxima similitud amb els gegants centenaris, tot i que se'n va rebaixar un pam l'alçada i se'n va reforçar l'estructura. Finalment, pel maig de 1987, es van poder estrenar.

Exactament 38 anys després del Concurs Provincial de Gegants de Terrassa, el 2 de juliol de 1988, la capital vallesana va acollir la Gegantarda, que va aplegar vint-i-cinc parelles de gegants, entre elles, la de Badalona.

El 15 d'agost de 1990, els gegants vells van entrar per primera vegada dins l'església de Santa Maria per fer una ofrena floral a la imatge de la santa patrona.

Dels anys noranta, cal esmentar també que l'Anastasi i la Maria van participar en l'acte de cloenda dels Jocs Paralímpics, celebrats a Barcelona el 1992, on es van reunir algunes figures

emblemàtiques dins de l'Estadi Olímpic de la ciutat. El 1995 van participar en la XI edició de la Ciutat Gegantera de Catalunya, celebrada a Lleida, la capital de les terres de Ponent.

Pel maig del 1998, els gegants Anastasi i Maria van celebrar solemnement els 140 anys, envoltats d'altíssims amics vinguts de tot el país.

L'Anastasi i la Maria el dia quan es van estrenar, el 12 de maig del 1985, a la plaça de la Vila. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons i fotògraf: Genís Vera.

L'Anastasi i la Maria amb els vestits vells, en una trobada de gegants a Manresa, l'any 1998. Arxiu Ubiergo. Fotògraf: Josep Maria Ubiergo.

El 10 de maig de 2000, per iniciativa de la Colla de Geganteres de Badalona, van estrenar vestits nous inspirats en els que havien lluit a finals de segle XIX: ell, de conseller de Barcelona, amb una gramalla llarga fins als peus, una capa amb mànigues de color blau i una gorra emplomallada del mateix color, i ella de dama vuitcentista, amb vestit clar cenyit a la cintura, amb acabats de vellut verd i passamaneria.

El 2 de juliol del mateix any, els gegants Anastasi i Maria van tornar a visitar Terrassa per acompanyar els seus vells amics en el seu 150è aniversari.

En aquests darrers anys, la parella de gegants centenaris ha participat en altres celebracions centenàries a les ciutats catalanes de Tarragona, Amer, Vic, Cardona i Torelló. També han visitat el Principat d'Andorra i la ciutat de Barcelona amb motiu de la Ballada de Gegants Històrics realitzada a l'interior de la basílica de Santa Maria del Mar. I fins i tot han pujat en dues ocasions a Montserrat.

Actualment, les seves grans diades són principalment durant el mes de maig. Es tracta de la nit de Sant Anastasi, la vigília del patró, la festivitat de Sant Anastasi, el Badagegants (la nostra trobada de gegants i mostra de balls) i el Faldilles Enlaire, on tots els gegants de la ciutat executen el seu repertori de balls. Per la Festa Major d'estiu, l'acte més emotiu és el ball dels gegants dins l'església de Santa Maria, el dia 15 d'agost, al bell mig de l'ofici solemne, per retre homenatge a la patrona de la ciutat.

Per commemorar el 150è aniversari dels gegants, l'Ajuntament va obsequiar la parella amb unes joies dissenyades per a l'ocasió, que els foren lliurades el dia 9 de maig del 2009. El conjunt està compost per unes arracades i un anell per a ella, i un collar per a ell. Per aquelles dates es van celebrar també una exposició al local de la coral La Badalonense i una trobada de gegants centenaris, vinguts d'arreu de Catalunya.

Cada any, abans de les Festes de Maig, els caps dels gegants es porten a la perruqueria Bascón per arranjar-los els pentinats; les robes es duen a la tintoreria per ser rentades i, si convé, les figures es porten al taller El Drac Petit, de Terrassa, perquè l'artista Jordi Grau en repassi els desperfectes.

Quant a la música, tal i com hem esmentat anteriorment, ja des d'un principi els nostres gegants anaven acompanyats per dos músics, el flabiolaire i el tabaler. Després d'aquesta primera etapa, i d'ençà del ressorgiment a la dècada dels vuitanta, sempre han dut el so de les gralles i del tabal com a acompanyament musical. Excepcionalment, en ocasions especials, es canvia de formació instrumental per assolir un caire més solemne, com és el cas de l'entrada i el ball a l'església de Santa Maria, on s'han emprat la flauta travessera i el violoncel, l'orgue, flabiols i tarotes, etc.

Tenen com a balls propis la *Coqueta* (o *Havanera de Vellut*), una americana popular, i el *Ball de Santa Maria*, que s'executa cada 15 d'agost a l'interior de l'església parroquial. La música d'aquest darrer ball prové del *Llibre Vermell* de Santa Maria de Badalona i la coreografia fou creada per la colla de geganters. Ambdues peces foren estrenades el 1990. A més a més, d'ençà de la

seva recuperació el 1986, els gegants també ballen el *Valset de Badalona*, amb música composta per Jordi Fàbregas i coreografia de Jan Grau.

Els gegants centenaris amb l'aparença actual, davant de l'església de Santa Maria, el 2009. Arxiu Barrios-Orga. Fotògraf Ezequiel Barrios Pagès.

Ja per acabar, i amb motiu dels 150è aniversari de l'Anastasi i la Maria, el músic Enric Montsant va compondre el *Ball del 150è aniversari*, que fou estrenat el 2008 a la Rambla, amb coreografia de la colla de geganters.

Bibliografia

AMADES I TOLOSA, Joan. *Gegants, nans i altres entremesos*. Barcelona: La Neotípia, 1934.

Costumari Català. Barcelona: Salvat Edicions, 1984.

Diari de Guerra de Josep M. Cuyàs Tolosa. Badalona 1936-1939. Volum 1. Edició crítica a càrrec de Joan Villarroya i Font. Badalona: Museu de Badalona 2006 (Monografies Badalonines, núm 22).

Hemeroteca

Amunt

Diario de Barcelona

El Diluvio

Eco Badalonès

El Eco de Badalona

El Punt

Renaixença

Revista de Badalona

La Vanguardia

La Veu de Catalunya

Agraïments

Museu de Badalona

Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona

Arxiu Municipal Administratiu de Badalona

Colla de Geganters de Badalona